LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 80 (185)
Sestdien, 1948. g. 25. sept.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest.: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

MARŠALS IZTEIC DP TRAĞĒDIJAS CĒLOŅUS

Padomju Savienībai jāzin, ka tā uzņemas šausmīgu atbildību

ASV deklarācija Apvienoto Nāciju kopsapulcē

Pasaules politikas forumā šonedēļ atskanēja divu ievērojamu valstsvīru balsis: Bevins runāja apakšnamā par Lielbritanijas ārpolitiku un tūdaļ otrā dienā Savienoto Valstu ārlietu ministrs Maršals deklarēja Vašingtonas nostāju visos svarīgākajos jautājumos Apvienoto nāciju pilnsapulcē.

Runas sākumā Maršals prasīja, lai Apvienotās nācijas deklarē cilvēku pamattiesības. Šo tiesību nerespektēšana radījusi visus tagadējos grūtumus. „Miljoni cilvēku," teica Maršals, „dzīvo terrora draudos un bailēs no slepenās policijas. Valdības, kas nerespektē savu pilsoņu tiesības, neievēro arī citu valstu tiesības. Jo vienmēr ir bijis tā, ka tās valstis, kas aiztsāv UN chartas pamatprincipus, aizstāv arī humānitāti."

Tālāk ASV ārlietu ministrs sīkāk apskatīja to UN iestādījumu darbu, kas veikts citu tautu labā un izteica izbrīnu, ka vesels valstu bloks nostājies pret palīdzību Eiropai, kaut gan vienīgi tā var atjaunot karā sagrautās saimniecības un novērst chaosu. „Mēs nevaram pielaut," deklarēja Maršals, „ka dažas valdības vēlas izmantot nabadzību un postu, lai profitētu no nemieriem un revolūcijām." Tad amerikāņu ārlietu ministrs deklarēja savas valdības viedokli par tiem jautājumiem, kas būtu jāatrisina Apvienoto nāciju pilnsapulcei:

Pirmkārt Maršals prasīja, lai beidzot tiktu parakstīts miera līgums ar Vāciju un Japānu un lai šīs valstis tad uzņemtu UN. Austrija Apienotajās nācijās būtu uzņemama nekavējoties un atjaunojamas tās 1937. gada robežas. Palestīnā jānodibina miers un jāpalīdz kā žīdiem, tā arabiem. Vēlāk UN jāuzņem Izraela un Transjordānija; jāatrisina Korejas problēma, jānodrošina Grieķija pret ārējiem agresoriem un jānodibina starptautiska atomenerģijas kontrole. „Ir traģisks pārpratums," runas beigās teica ASV ārpolītikas vadītājs, „ka mūsu pacietību daudzi iztulkojuši par vājuma zīmi. Ja ASV vēl turpina sarunas, tad tas nenozīmē, ka mēs at-

(Beigas 3. lpp.)

„Pagaidām pēdējā" nota

ASV, Lielbritanijas un Francijas valdība vistuvākajās dienās sagaida Maskavas atbildi uz trim vienāda satura rietumvalstu notām Berlīnes jautājumā, kas trešdienas vakarā nodotas padomju vēstniekiem Vašingtonā, Londonā un Parīzē. Notu saturs oficiāli nav paziņots, bet, pēc novērotāju domām, tajās nepārprotamā veidā esot izklāstīts Berlīnes problēmas stāvoklis un rietumvalstu viedoklis, kā arī prasīta tikpat skaidra Maskavas atbilde. Komentātori šo notu apzīmē par „pagaidām pēdējo". No padomju atbildes atkarāšoties rietumvalstu nākamā rīcība, par kuŗu tās jau esot vienojušās.

Kā raksta „Daily Telegraph", rietumnieku nota esot formulēta tik precīzi, ka Maskavai būšot grūti atkal dot izvairīgu atbildi. „Daily Graphic" izsakās, ka notā skaidri definētas Vašingtonas, Londonas un Parīzes prasības Berlīnes blokādes, kopīgas valūtas un turpmāko transporta un tirdzniecības sakaru jautājumos. Labvēlīgas atbildes gadījumā esot iespējama sarunu atjaunošana Maskavā, bet pretējā gadījumā jautājumu nodošana UN.

Pēc britu ārlietu ministra Bevina atgriešanās Parīzē, tur turpinājās apspriedes Berlīnes jautājumā. Angļu speciālvēstnieks Robertss laikam uz Maskavu neatgriezīšoties, bet amerikāņu vēstnieks Smiss izsaukts uz Vašingtonu. Šodien gaidāma Bevina runa UN kopsapulcē.

BBC, St

Šonedēļ izšķirsies padomju ārpolītika

Parīzes „Samedi Soir" ziņo, ka rīt Kremlī sākšoties politbiroja sēde, kuŗā gaidāmi svarīgi lēmumi. Sēde zīmīga arī tāpēc, ka tanī vairs nebūs klāt rietumu vislielākā nīdēja Ždanova. Pēdējā politbiroja sēde notika divas nedēļas pirms Ždanova nāves, kad viņš, tikko atgriezies no Berlīnes, politbiroja locekļiem izteica savu plānu „cīņai pret imperiālistiem". Pēc „Samedi Soir" informācijas, Ždanovs šajā sēdē prasījis: 1. rietumu imperiālisti jāpiespiež izvākties no Berlīnes vēl pirms 20. oktobŗa; 2. amerikāņi vēlākais līdz decembrim jāpadzen no Eiropas; 3. nekavējoties sasaucama kominforma ārkārtēja sēde, lai visi Padomju Savienības sabiedrotie vienotos par lielofensīvu sakarā ar Berlīnes notikumiem.

Ždanova prasībām bijuši četri pretinieki: Bulgaņins, Mikojans, Maļenkovs un Kosijins. Bulgaņins teicis: „Ja pieņemam, ka amerikāņi nepiekāpsies, tad kaŗš ir nenovēršams. Nākamos gados mēs vēl nebūsim tik tālu, lai mūsu valsts varētu pārciest šādus cilvēku un materiālu zaudējumus." Par Ždanova prasību pieņemšanu iestājušies Berija, Andrējevs un Vozņeševskis. Staļins un Molotovs klusējuši.

„Samedi Soir" piezīmē, ka pašreiz sasauktā politbiroja sēdē noteikšot Padomju Savienības turpmāko ārpolītiku.

Noslēpumaina lielo komūnistu pulcēšanās Krimā

Padomju plāni Eiropā un Āzijā

Austrumu un rietumu konflikts, kuŗa sāpīgākais punkts kļuvusi Berlīnes problēma, izvērties arvien asāks. Pēc nebeidzamām un līdz šim neauglīgām konferencēm un sarunām, rietumi nolēmuši spiest Maskavu uz noteiktāku un skaidrāku valodu, tai pašā laikā vienojoties par tālāko rīcību, ja Kremlis savu izvairīgo polītiku gribētu vēl turpināt. Šī polītika pietiekami skaidri parādījusi, ka Maskavai trūkst patiesas vienošanās gribas, bet vienīgā tās vēlēšanās bijusi — novilcināt laiku, lai pielāpītu plaisas, kas radušās komūnistiskajā austrumu blokā. Rēķinoties ar iespējamu aktīvāku nostāju no rietumvalstu puses, arī Maskava klusībā gatavo savus pretplānus. To liekas apstiprinām pēdējā informācija par it kā Staļina vadībā sasauktu Austrumeiropas bloka valstu slepeņu konferenci.

Saskaņā ar Vašingtonā un Londonā saņemtu informāciju, tāda patlaban notiekot Krimā, uz kurieni nesen devās „atvaļinājumā" Staļins. Kā jau pirms nedēļas ziņojām, tai pašā laikā „atpūsties" uz turieni devās Čechoslovakijas valsts prezidents Gotvalds, dodot vielu secinājumiem, ka gatavojas kādas slepenas apspriedes, līdzīgi kominforma dibināšanai. Šīs aidomas lielā mērā apstiprina britu ārlietu ministrijas pārstāvja paziņojums ceturtdien, ka, pēc drošām ziņām, Krimā atrodas ne vien Gotvalds, bet arī Rumānijas ārlietu ministre Paukere un Bulgārijas ministru prezidents Dimitrovs.

Slepenās „Krimas konferences" uzdevums, kā domā Vašingtonas diplomātiskās aprindās, esot apspriešanās par padomju bloka tālāko rīcību un sākamām akcijām. Bez tam Padomju Savienība plānojot dažas no savām satelītvalstīm iekļaut padomju republiku skaitā. Jau agrāk bija dzirdami minējumi par projektētu Rumānijas un varbūt arī Čechoslovakijas iekļaušanu, bet diplomātu aprindas rietumos šo versiju neuzskatīja par ticamu. Ievērojot pēdējā laika attīstību, tagad to vairs neuzskata par neiespējamu. Izšķirēja nozīme varbūt bijusi arī Tito radītajai krizei. Tāpat sagaida, ka Maskava varētu sākt jaunu ofensīvu Tālajos austrumos. Bez tam padomju žurnāls „Novaja Žizņ" deviņas lappuses gaŗā rakstā „Vai tu esi par vai pret Padomju Savienību?" apellē pie Eiropas strādniekiem, aicinot tos uz neatlaidīgu cīņu pret „kaŗa kūdītājiem".

Kad savā laikā rietumi paziņoja Maršala plānu, Maskava drīz pēc tam pieteica savu „Molotova plānu". Maršala palīdzības akcija tagad jau kļuvusi par reālitāti, un, kamēr Maskava savā iekšējā frontē var atzīmēt dažu neveiksmi un grūtumu, rietumi, liekas, atkal gatavojas noteiktākai valodai un plāniem. Tāpēc nebūtu pārsteigums, ja Kremlis slepeni sagatavotu atbildei jaunus plānus no savas puses. Uz šādu plānu pastāvēšanu norāda augšā pieminētās pazīmes, kas vērstas satelītvalstu, Rietumeiropas un Tālo austrumu virzienā.

Ainu vēl papildina dažas ziņas no Austrijas. Komūnistu partijas sekretārs Lincā, padomju joslā, kādā referātā apsvēris komūnistu iespējas tikt Austrijā pie varas. Neesot nekādas nozīmes domāt par kādu aktīvu programmu šinī virzienā, kamēr vēl turpinās Austrijas okupāvija. Jebkuŗa akcija, norādījis komūnistu funkcionārs, būtu spiesta ierobežoties ar padomju joslu un Vīnes padomju sektoru. Bet Austrija, kā tilts uz Italiju un rietumiem, esot pārāk nozīmīga, lai komūnisti riskētu ar daļējām akcijām varbūt apdraudēt gala iznākumu. Tāpēc viņiem esot vienīgi jābūt pilnīgi gataviem rīcībai tūlīt pēc okupācijas kaŗaspēka atvilkšanas. Tad partijai arī būšot pietiekami daudz ieroču un municijas. Palīdzēšot arī militāri labi apmācītā itaļu kompartija un čechu komūnisti. Bet līdz tam laikam jāsagatavo nelieli, bet droši un fanātiski kadri, kuŗus laist darba īstajā momentā un iegūt noteikšanu.

Bet lai kādi būtu austrumu bloka agresīvie plāni, vienā vietā tajos vēl ir vājš punkts. Kā izteicies Kanādas delegāts UN atomenerģijas kontroles komisijā ģenerālis Noftons, rietumvalstu informācijas dienesta materiāli droši liecinot, ka Padomju Savienība līdz šim vēl nespēj ražot atombumbas, tādēļ šinī ziņā bažas vēl esot pāragras.

BBC, AZ, NZ

„Berlīnē mums jāiztur, vai arī jāzaudē viss,"

saka Bevins un piebilst: „Es nesaku, ka tas nozīmē kaŗu"

Trešdien britu apakšnamā ārlietu ministrs Bevins teica jau agrāk gaidīto runu par Lielbritanijas ārpolītiku. Runā britu ārlietu ministrs skāra trīs galvenās problēmas — tiesas procesa ierosināšanu pret 4 vācu ģenerāļiem, Palestīnu un Berlīni. Kamēr Palestīnas un Berlīnes jautājumā valdības viedokli apakšnams pilnīgi atbalstīja, par vācu ģenerāļu neatbrīvošanu deputātu domas dalījās.

Bevins norādīja, ka feldmaršalu Rundštetu, Manšteinu un Brauchiču angļi saņēma gūstā 1945. gada pavasarī. Tad, kad Nirnbergā tiesāja Gēringu, Ribentropu un citus naci valstsvīrus un militāristus, pret Rundštetu un pārējiem trim vācu kaŗavīriem nebija pierādījumu. Tos savāca tikai 1947. gadā. Iepazinušies ar šiem materiāliem, britu valdība tā paša gada decembrī nolēma ierosināt pret viņiem prāvu. Tā kā pierādījumi vēl nav pilnīgi savākti, tie pagaidām nav publicēti.

Par Palestīnu runājot, Bevins vispirms godināja grāfa Bernadota piemiņu, atzīmējot viņa pašaizliedzīgās pūles grūto problēmu kārtošanā. „Mēs negaidīsim," teica britu ārlietu ministrs, „kamēr žīdi un arabi atzīs Bernadota priekšlikumus par stāvokļa izkārtošanu Svētajā zemē. Britu valdība pilnam atbalsta grāfa iesniegumu Apvienotajām nācijām un pūlēsies, lai to iedzīvinātu."

Tad Bevins sniedza gaidīto pārskatu par Berlīnes un Vācijas kompleksu. Vispirms britu ārlietu ministrs aizrādīja, ka krievu opozicijas dēļ sabiedrotie bijuši spiesti izdarīt naudas reformu tikai Rietumvācijā un attiecināt to vienīgi uz saviem sektoriem Berlīnē. Par atbildi Padomju Savienība jūnijā uzsāka pilnīgu Vācijas bijušās galvaspilsētas blokādi. „Ko krievi ar to gribēja panākt?" jautāja Bevins un atbildēja: „Viņi cerēja, ka jau pēc dažām nedēļām Berlīnē iestāsies bads, sāksies nemieri, un mēs būsim spiesti no turienes aiziet. Bet krievi pievīlās. Gaisa apgāde aizstāja to, kas agrāk pienāca pa sauszemi vai ūdensceļiem." Par lielu apmierinājumu apakšnamam, ārlietu ministrs paskaidroja, ka Parīzē panākta pilnīga vienošanās par apgādi arī ziemā, ja krievi blokādi neatcels.

Par sarunu saturu Maskavā Bevins nekā tuvāka nepaskaidroja. Viņš vienīgi norādīja, ka Kremlim iesniegti vairāki priekšlikumi un pārbaudīti krievu iebildumi un pretpriekšlikumi. Šis darbs vēl nav beidzies. Trīs rietumu sabiedroto starpā attiecībā uz Berlīni nav nekādu nesaskaņu. Vienoties ar Maskavu varētu pēc tiem pašiem noteikumiem, kādi jau minēti agrāk — blokādes atcelšana un kopīga naudas reformas kontrole. Runas beigās Bevins teica: „Padomju Savienība vēl var izdarīt veselu rindu manevru un izmantot dažāda veida propagandu, bet mēs no sava viedokļa neatkāpsimies: Berlīnē mums jāiztur, vai arī jāzaudē viss. Es nesaku- ka tas nozīmē kaŗu, šo stadiju mēs vēl neesam aizsnieguši."

Pēc Bevina runas apakšnamā sākās debates, kas turpinājās arī ceturtdien.

Bevina ārpolītiskā deklarācija plašu atbalsi radījusi visā britu presē. „Times" to nosauc par ievērojamu polītisku paskaidrojumu. Maskavai Bevins licis skaidri saprast, ka rietumu sabiedrotie ir vienoti ne vien Berlīnes jautājumā, bet arī tālākās konsekvencēs, kas izrietētu pēc krievu turpmākās noraidīgās izturēšanās. „News Chronicle" izsaka nožēlu, ka Bevins nevarējis nekā paskaidrot par sarunām Maskavā, jo viņa lūpas bijušas „aizzīmogotas", bet esot pienācis laiks, kad būtu jāuzzina visa skaidrība. Lielais konservātīvais provinces laikraksts „Yorkshire Post" savam komentāram licis zīmīgu virsrakstu „Kaŗš vai miers". Ir vajadzīga enerģiska un noteikta rīcība, saka „Yorkshire Post", lai pierādītu padomju valstsvīriem, ka viņiem jāmaina sava līdzšinējā nostāja. Krieviem skaidri jāpierāda, ka ASV, Lielbritanija un Francija

(Beigas 3. lpp.)

Lielbritanija un Austrālija pastiprina aizsardzības rezerves

VAI RIETUMEIROPA AIZSTĀVAMA PIE REINAS VAI PIRENEJIEM?

„Es negribu nevajadzīgi uzsvērt iespējamas kaŗa briesmas, bet negribu arī tās mazināt," ceturtdien paskaidroja britu imperijas ģenerālštāba priekšnieks feldmaršals Montgomerijs, komentēdams īsi pirms tam paziņoto plānu Anglijas aizsardzības rezervju paplašināšanai. Ievērojot saspīlējuma pieaugšanu dažādās vietās pasaulē, Lielbritanijai varbūtēju konflikta draudu gadījumā vajadzīga stipra rezerves armija, izteicās Montgomerijs.

Anglijas apakšnamā ceturtdien notika debates par valsts aizsardzības jautājumiem. Aviācijas ministrija paziņoja, ka sākta saraksta sastādīšana par visiem britu aviācijā agrāk kalpojušiem vīriešiem un sievietēm, kas varētu pēc pirmā aicinājuma stāties aizsardzības dienestā. Līdzīgu rīcību pieteica aizsardzības ministrs Aleksandrs attiecībā uz armiju. Tā kā nopietnas vajadzības gadījumā armijai steigšus būtu jāpapildina aviācijas zemes personāls, tad reģistrēs arī agrākos pretgaisa aizsardzības darbiniekus. Arī britu flote paredzējusi savu 14.000 vīru lielo virsnieku un kareivju rezervi palielināt līdz 75.000 vīriem. Visu šo plānu mērķis, paskaidroja aizsardzības ministrs, esot nodrošināt nepieciešamības gadījumam stipras personāla rezerves, kas būtu pieejamas nekavējoties, jau pirms vispārējas mobilizācijas sākuma. Tā varētu nodrošināt tūlītēju 2 miljonu vīru iesaukumu.

Anglijas „salu flote" ceturtdien sāka lielākos manevrus pēc kaŗa, piedaloties 20 flotes vienībām, to vidū kaujas kuģim „Duke of York" un trim aviācijas bazes kuģiem. Dodoties ceļā, flotei Lamanša kanālī ceturtdien „uzbruka" aviācija. Plaši manevri notiks Rietumindijas ūdeņos, kā arī pa ceļam uz turieni — Atlantijas okeanā.

Austrālijas aizsardzības ministrs ceturtdien paziņoja, ka Austrālija kopā ar Angliju izplānojusi 5 gadu programmu aizsardzības spēku stiprināšanai, zinātniskās pētniecības veicināšanai un stratēģiski svarīgu materiālu uzkrāšanai. Abas valdības paredzot turēt pastāvīgā gatavībā pirmšķirīgi apmācītu bruņoto spēku kodolu, kā arī iekārtot Klusā okeana telpā lielu apgādes bazi. Anglijas pārstāvis jau piedalās Austrālijas aizsardzības padomes darbā, tāpat paredzēts Austrālijas pārstāvjiem piedalīties Anglijas un Jaunzēlandes aizsardzības padomē. Tik cieša sadarbība aizsardzības laukā britu dominiju starpā miera laikā līdz šim vēl neesot pastāvējusi, izteicās Austrālijas aizsardzības ministrs.

Pēdējās nedēļās, tāpat kā jau visu vasaru, Vašingtonā, Londonā un Parīzē notikušas daudzas slepenas apspriedes, veltītas Rietumeiropas ūnijas aizsardzības jautājumiem un eventuālai ASV militārai palīdzībai. Rietumu militārā ūnija tagad gan vairs neesot gluži tik nereāla, kā vēl jūnijā, norāda „New York Times", bet tomēr vēl tālu no prak-

(Beigas 3. lpp.)

Vakar Francijā streikoja 7 miljoni strādnieku

Vakar Francijā notika 2 stundu gaŗš ģenerālstreiks, kuŗā piedalījās 7 miljoni strādnieku. Apakšzemes dzelzceļu un Parīzes omnibusu strādnieki darbus pārtrauca uz 24 stundām. Politiskie novērotāji izsakās, ka tas var izrādīties vienīgi par ievadījumu veselam streiku vilnim, jo arodbiedrības noraida ministru kabineta lēmumu par algu paaugstināšanu tikai 15% apmērā. Nacionālsapulce ceturtdien atkal revidējusi savu iepriekšējo lēmumu par pašvaldību vēlēšanām oktobrī un nolēmusi tās atlikt līdz 1949. gada martam.

BB

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 80 (185) 1948. g. 25. septembrī
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

JAUNATNES LOMA

Pasaulslavenā dabas pētnieka Čarla Darvina dēls Leonards Darvins, kas kļuva izcils speciālists eugenikā, iztirzādams angļu tautas nākotnes problēmas, rezumē, ka „mūsu lielākais un svarīgākais uzdevums ir dot jaunatnei augstus ideālus". Šis atzinums pelna arī mūsu vislielāko uzmanību.

Svešumā dzīvojot, latviešu liktenis pilnā mērā atkarāsies no tā, kādu virzienu ņems mūsu jaunatnes dzīve. Vai pratīsim to iedvesmot ar mūsu nacionāliem ideāliem un pamodināt viņā cīņas sparu par tautas nākotni. Ir izteiktas domas par nacionālu misionāru nepieciešamību. Bet tādi misionāri arī varētu nākt no jaunatnes vidus. Uz labiem panākumiem var cerēt tikai tur, kur līdzi darbojas jaunatne ar savu aizrautību, ticību nākotnei un enerģijas pārpilnību. Liekas arī, ka jaunatnes lomu tautas nākotnes nodrošināšanā neviens neapšaubīs. Jautājums tomēr ir, vai jaunatnes uzmanību praksē arī vēršam uz nacionālo problēmu izpratšanu, vai jaunatne netiek virzīta citās jomās?

Liekas, nav sevišķa iemesla kaut ko pārmest skolu jaunatnei. Bet kas attiecas uz jaunatni vispār, tad nevar nepamanīt tās vājo līdzdalību gara kultūras laukā un nacionālās kultūras problēmās. Šo draudīgo parādību būtu laiks saskatīt un domāt par tās novēršanu, kamēr vēl iespējams šai lietā ko darīt.

Kā tuvākās, tā arī tālākās pagātnes pieredze rāda, ka visādas ideoloģiskas kustības izraisa ar dzīva vārda palīdzību. Kamēr vēl dzīvojam nometnes kompaktās masās, ir daudz iespēju cilvēku ideoloģiskai sagatavošanai turpmākiem uzdevumiem. Pēc tam, kad būsim izklīduši pa dažādiem kontinentiem, tas būs jau nesalīdzināmi grūtāk vai pat neiespējami.

No šāda viedokļa raugoties, pašreizējais nometņu kultūrālās dzīves virziens neapmierina. Pavisam maz sarīko priekšlasījumu un pārrunu par ideoloģiskiem jautājumiem, par mūsu turpmākām izredzēm, nākotnes varbūtībām, par mūsu pienākumiem un uzdevumiem. Pat svarīgo emigrācijas problēmu maz vai arī nemaz nepārrunā. Mozus 40 gadus vadājis Izraeļa bērnus pa Sinaja tuksnesi, lai šai laikā tos labāk sagatavotu ieiešanai apsolītā zemē. Vai arī mēs nevarētu labāk izmantot to laiku, ko pavadām nometnēs, lai savu tautu sagatavotu dzīvei svešumā un atpakaļceļam uz mūsu apsolīto zemi — Latviju?

Domājot par tautai draudošo briesmu novēršanu, atminēsim, ka glābt mūs var veselīga tautas morāliskā stāja, stipra nacionāla apziņa un jaunatnes sajūsma par tautas ideāliem, gatavība cīnīties par savas tautas nākotni. Nebaidīsimies saskatīt patiesību un nebaidīsimies nostāties arī uz jauniem ceļiem, ja patiesības ieskatīšana rādīs, ka esam maldījušies.

Prof. Dr. P. Starcs

100.000 spāņu jaunekļu aizlūdz par Latviju

BĪSKAPA SLOSKĀNA CEĻOJUMS UZ SPĀNIJU

Spānijas lielākā svētceļojumu vietā — pie apustuļa sv. Jēkaba kapa Santjago de Kompostela pilsētā — spāņu katoļu jaunekļu organizācija 28. un 29. augustā sarīkoja lielu manifestāciju. Tur saplūda ne vien ap 100.000 spāņu jaunekļu, bet arī vairāki desmiti delegāciju no visām pasaules malām.

Šajās svinībās spāņu katoļu baznīca un centrālās jaunatnes organizācijas bija aicinājušas arī latviešu katoļu baznīcas vadības pārstāvi bīskapu prof. B. Sloskānu. Bīskaps uz Spāniju izbrauca prof. B. Kokina un triju studentu pavadībā.

Spāņu laikraksti bija veltījuši plašus rakstus ne vien bīskapa tēvam, ievietojot viņa uzņēmumu un izceļot tā ciešanu gaitas padomju cietumos un koncentrācijas nometnēs, bet arī Latvijai un latvju trimdiniekiem. Tas deva iespēju pieskarties un atkārtoti atgādināt baznīcas stāvokli Padomju Savienībā, jo bīskaps prof. B. Sloskāns ir arī Mogiļevas un Minskas diecēzes virsgans. Prese bija tik plaši informējusi spāņu tautu, ka bīskapam ierodoties Spānijā un dodoties 800 km garajā autobraucienā no Sansebastianas uz Santjago un vēlāk atceļā caur Madridi, sevišķi jaunatne katrā pilsētā, kur bīskaps apstājās, sarīkoja viņam ovācijas, lūdza teikt uzrunas un prasīja bīskapa svētību. Lielā sarīkojuma svinīgajā dievkalpojumā Santjago bīskaps B. Sloskāns, pārstāvot vajātās baznīcas, teica uzrunu un lūdza par brīvības atgriešanos visās apspiestās zemēs. To izziņoja jau iepriekš iespiestajās svinību programmās.

Visnozīmīgākā manifestācija un sirsnības izpaudums notika tieši svinību kulminācijas brīdī, kad prāvesta legāts, Toledas archibīskaps kardināls Dr. Enriko Plejs Deniels, klātesot vairākiem desmitiem Spānijas bīskapu, valdības locekļiem, ap 100.000 spāņu jaunekļu un daudzajiem ārzemju delegātiem celebrēja pontifikalo sv. mesu un pēc tās milzīgo svētceļnieku pulku uzrunāja bīskaps prof. B. Sloskāns. Bīskaps uzsāka runu latīņu, turpināja latviešu un beidza krievu valodā. Runu tulkoja spāņu valodā un pārraidīja skaļruņos. Aizkustinošiem vārdiem bīskaps pastāstīja Latvijas drūmo likteni un aicināja visus sapulcējušos lūgt, lai mūsu dzimtenei Latvijai atdotu brīvību. Ilgie aplausi liecināja par dziļu atsaucību. Bīskaps aicināja arī lūgt par brīvības atgriešanos un ticības brīvības atgūšanu pārējām apspiestajām tautām. Pēc bīskapa uzrunas jaunatne sarīkoja viņam ilgstošas ovācijas. Latvijas vārds pārvērtās par apspiesto tautu simbolu, bet latviešu bīskaps, obispo leton, kā saka spāņi, par iemīlotāko vārdu lielajā jauniešu pulkā.

Sava ceļojuma laikā bīskaps Sloskāns apmeklēja daudzas Spānijas pilsētas. Visur to laipni saņēma rezidējošie bīskapi, valdības un pašvaldības vadītājas personas un sirsnīgi sumināja jaunatne. Arī Madrides stacijā, kad bīskaps atvadījās no Spānijas, daudzie jaunieši, kas bija pulcējušies, lai izvadītu tālo viesi, sarīkoja bīskapam sirsnīgas ovācijas, solīja neaizmirst Latvijas likteni un lūgt Visvareno, lai mūsu tauta jo drīz atgūtu brīvību.

Nometņu dzīve

DEVĪTAJĀ DP transportā uz Austrāliju, kas izbrauca 20. sept. no Bremershafenas, bija 900 cilvēku, starp tiem arī 100 latviešu — dziedonis A. Petrēvics, žurnālists R. Teivens, agr. Rēders uc.

GROSENHEIMĀ novietotās latviešu darba vienības dalībniekus apmeklēja LCP sekretārs P. Greizis, informējot par mūsu centrālo iestāžu darbību un jautājumiem. „Melnie" priecājās, ka pirmo reizi viņus atcerējās vēlēts pārstāvis, un cer, ka šis nepaliks pēdējais apmeklējums.

DĀRZKOPJIEM, kas vēlas izceļot uz ASV, jāreģistrējas pie DP dārzkopju grupas organizācijas A. Alpa: (20b) Göttingen, Am Goldgraben 4. Adresēs jāpaziņo arī tiem dārzkopjiem, kas reģistrējušies jau agrāk. Dārzkopji interesējas arī par Franciju, bet šajā virzienā nekādu panākumu vēl nav.

TEOLOĢIJAS studentu dienas paredzēts rīkot Berchtesgādenā. Latvijas ev. lut. baznīcas virsvalde uzaicina visus bijušos un tagadējos teoloģijas fakultātes studentus paziņot savu vārdu, uzvārdu, universitāti, ja studijas pārtraucis, tad cik semestru studējis, DP ident. kartītes n-ru, dzimšanas laiku, pastāvīgu adresi un kādam IRO apgabalam pieder nometne, kurā students dzīvo. Ziņas jāsūta māc. E. Rozītim: (14a) Esslingen/N., Bahnhofstr. 12b.

Krievi saka „chorošo" un izspiež vāciešus no Kēnigsbergas

KĀDA AUSTRUMVĀCIJAS BĒGĻA STĀSTS

Nesen Bavārijā ieradās jauns vācietis, Ervīns Šulcs, kas pēdējos 3 gadus pavadījis savā dzimtajā pilsētā Kēnigsbergā (tagad Kaliņingradā) un šajā laikā vairākas reizes uzturējies arī Lietuvā un Latvijā.

„1945. gada beigās — stāsta Šulcs — markas vietā stājās rublis un Kēnigsbergu pārdēvēja par Kaliņingradu. Mēs sākumā naīvi cerējām, ka krievi varbūt no Austrumprūsijas izies, bet viņi to nedomāja darīt un nostiprinājās vēl vairāk. Mūsu dzīvokļos salika no dažādām Padomju Savienības malām atsūtītos krievus. Viņi brīnījās par labajām telpām un teica: „Chorošo, chorošo . . ." 1946. gada sākumā strādāju krievu hospitālī, bet mani drīz atlaida, jo ieradās aizstājēji — atkal krievi. Tad sāku citu darbu firmā „Kaliningrad-Wiederaufbau Trest", bet šis vārds gan bija paradokss, jo mēs vairāk noplēsām, kā uzcēlām. Pēc tam mani norīkoja par speciālistu atslēdznieku, kaut gan šajā nozarē nekad nebiju strādājis. Smagā darba un vājā uztura dēļ ļoti pieņēmās mirstība. Droši var teikt, ka no 1945. līdz 1948. g. Kēnigsbergā masu kapos aprakti vismaz 90.000 cilvēku. Visbargākā nāves pļauja bija 1946./1947. gada sākumā. 1947. g. februārī mani atlaida no darba, jo biju ārkārtīgi novārdzis un izdēdējis.

Citi vācieši stāstīja, ka iespējams doties uz Lietuvu pēc pārtikas, kas gan saistīts ar lielu risku, jo vilcienos jābrauc par „zaķi". Tikai viena piektdaļa sasniedzot Lietuvu, pārējos „nogrābjot" miliči. Vēlāk pārliecinājos, ka tiešām mazai daļai izdodas nokļūt Lietuvā. Aizturētiem vajadzēja rēķināties ar cietumu, bet gadījās arī „labsirdīgāki" miliči, kas pacienāja vienīgi ar kājas spērienu.

Pirmo reizi braucu 1947. gada martā ar nakts vilcienu Kēnigsberga-Maskava, kas līdz Kaunai pieturēja tikai dažas reizes. Lietuvā gandrīz neviens zemnieks mūs neatraidīja, bet paēdināja un deva piepildīt arī mugursomu. Vēlāk gan apstākļi pasliktinājās un nācās nostaigāt garākus gabalus, tomēr arī tad bija labi. Ja ieradās krievu tautības ubagotāji, lietuvieši teica: „Ejiet pie Staļina, tam ir diezgan, ko ēst . . ." Pirmo reizi paliku Lietuvā vienu mēnesi un pa šo laiku labi atkopos. Pēc tam braucu uz Lietuvu vēl vairākas reizes un vasarā paliku pie kāda lauksaimnieka pāris mēnešu palīdzēt lauku darbos.

1947. g. rudenī aizbraucu līdz Rīgai, tad šķērsoju visu Latviju. Vairākas reizes mani gan miliči aizturēja, bet allaž izkļuvu sveikā. Latvijas iedzīvotāji izturējās ne mazāk draudzīgi kā lietuvieši.

1948. g. februārī Kēnigsbergā pēkšņi uzplūda valodas, ka visiem vāciešiem vajadzēšot atstāt Austrumprūsiju un doties uz citiem Vācijas krievu joslas apvidiem. Neviens sākumā tam lāgā neticēja, tomēr šī gada martā viss bija tik tālu, ka atļāva braukt visiem, darba spējīgiem un nespējīgiem. Kēnigsberga no vāciešiem iztukšojās. Mūsu transporta grupā 17. martā bija ap 1500 personu. Brauciena maršruts vada caur Tornu, Šneidemīli, Kistrīnu, Pasevalku, Berlīni un Halli uz Meiningenu Tīringijā. Tur uzturs bija ārkārtīgi plāns, un es nolēmu doties uz Bavāriju, kas arī laimīgi izdevās."

„Paldies Dievam," saka Šulcs, „ka Dieva roka mani pasargājusi. Ja lietuvieši un latvieši nebūtu mūs, vāciešus, paēdinājuši šos trijus smagos gadus, tad mazākais divas trešdaļas to vāciešu, kas izbrauca no Kēnigsbergas, vairs tagad neatrastos dzīvajo vidū."

J. P.

Igauņu jūrnieki – Uzbekistanas kolchozos

Jau agrāk ziņots, ka padomju Igaunijas iestādes vairs neuzticas igauņu jūrniekiem un nepieņem tos darbā uz kuģiem, kas uztur satiksmi ar ārzemju ostām. Tallinas raidītājs septembrī ziņoja, ka „igauņu jūrnieku lauksaimniecības darba brigādes nosūtītas darbos uz kolchoziem Uzbekistanā". Tur viņi palikšot, kamēr būs veikti sezonas darbi un nodotas nodevas valstij. Pirms kāda laika „Pravda" strostēja" Aizkaspijas apgabala kolchozu administrāciju par nebūšanām.

Igauņu komūnistu prese plaši izrakstījusies par Tartū atjaunošanu. Šai pilsētā, kas kaŗa nopostīta par divām trešdaļām, ceļšot partijas un kultūras pilis, teātrus, pieminekļus un modernas dzīvojamās ēkas visos stūros, un kādā ārpilsētā, kur pirms kaŗa bija divas fabrikas, nākotnē būšot 21. Par spīti šiem plāniem, tie paši laikraksti konstatē, ka pēdējos četros gados Tartū atjaunoti tikai 11 nami, bet no jauna nav uzcelts neviens. Miljoniem stundu „brīvprātīgā" darba patērēts vienīgi gružu novākšanā un atbrīvoto laukumu apstādīšanā kokiem un krūmiem. Esot iedēstīti 90.000 koku un 20.000 krūmu. Krūmi ir, bet māju nav.

Kolchoza „Uzvara" priekšniece Marija Ritele, Olustverē, mudina presi izskaidrot zemniekiem, ka viņiem neatkarīgajā Igaunijā bijusi nožēlojama dzīve, jo — sūdzas Ritele — zemnieki ietiepīgi ticot, ka bijis gluži pretēji.

NL

„112,5% PA TĪRO"

Starp Rīgas „Cīņas" daudzajiem ziņojumiem par „darba ražības celšanu ievērību pelna atzīme, ka daudzos pagastos gūti lieliski panākumi lopbarības novākšanā. Piemēram, Viļānu pagastā līdz 10. jūlijam nopļauti 112,5% āboliņa.

Citā „Cīņas" numurā kāds oficiāli reģistrēts kaŗa veterānu artelis Rīgā, Avotu ielā 3, piedāvājas organizācijām un valsts iestādēm izgatavot viļņota skārda izstrādājumus, kurpnieku un namdaru naglas „no pircēju pienesta materiāla".

NL

SKAITI NU!

Komūnistiem ļoti patīk operēt ar skaitļiem. Ja, lēšot tonnās, skaitļi neiznāk lieli, tad min centnerus, centnerus pārvērš pudos, pudus kilogramos. Vienā un tanī pašā ziņojumā visādas svara un mēra vienības tā sajauktas un samaisītas, ka ne gala, ne malas. Bet nupat visu pārtrumpojis agronoms Krēsliņš, kas, Rīgas radiofonā krieviski referēdams par ziemāju sēklu un sēšanu, Latvijas apstākļos ieteica uz viena ha apsējamās platības ar mašīnu sējot izsēt 6.000.000 graudu, bet ar roku sējot 7.000.000.

Trīs latviešu centri Kanādā

„Piesūtītā apliecība ir pierādījums, ka esat krietni izpildījis saistības, kuras apņēmāties izbraucot no Eiropas." Šādiem vārdiem sākas visas apliecības, ko ar Kanādas darba viceministra A. Mekneimera parakstu saņem tie mūsu tautieši, kas Kanādā sekmīgi nostrādājuši līgumā paredzētos 10 mēnešus. Apliecībā teikts, ka Kanādas valdība par atbraucējiem interesēsies arī pēc šiem 10 mēnešiem.

Pirmie latviešu DP Kanādā ieradās pagājušā rudenī. Pēc obligātajiem darbiem to vairums tagad mitinās Montreālā, Toronto un Edmontonā, kur izveidojušies lielākie latviešu centri. Šajā laikā katrs pats bijis savas laimes veidotājs. Dažas mājkalpotājas no nelielās algas iekrājušas jau tik daudz, ka var samaksāt ceļa izdevumus vecākiem no Vācijas uz Kanādu. Lielāko sasniegumu paveicis kāds latviešu inženieris, kas Kanādā ieradās tikai šīgada sākumā. Viņš ieguvis savu māju, un no Vācijas ceļā uz Kanādu jau ir viņa vecāki.

Redzami arī daži pretēji piemēri. Pēc mežos nostrādātā laika, Montreālā ieradušies pāris tautiešu, kas vēl vienmēr valkā Vācijas nometnēs saņemtās nodilušās drēbes. Viņi stāsta, ka katrs notriecis ap 1000 dolaru, jo „grūtie dzīves apstākļi citādi likušies nepārvarami". Visumā gan baltiešiem Kanādā joprojām ir laba slava.

„Br. L."

Pretestības kustība Lietuvā

Stokholmas „Newsletter from behind the Iron Curtain" ziņo, ka, pēc oficiāliem padomju avotiem, Lietuvas pretestības kustībā sākumā bijis ap 40.000 aktīvu dalībnieku, no kuriem 12.000 esot likvidēti. Šos datus raksta autors atzīst visumā par pareiziem. Lietuviešu partizāni cīnās izmisīgi un nekad nedodas gūstā. Ja neglābjami draud sagūstīšana, partizāni nospridzina sev galvas ar rokas granātām, lai padarītu sevi nepazīstamu un boļševiki nevarētu atriebties viņu tuviniekiem. Šādā veidā galu sev esot darījuši ap 8000 partizānu. Lietuviešu partizānus var uzskatīt par vislabāk organizēto un disciplinēto pretestības grupu okupēto zemju joslā ap Padomju Savienību, tālāk teikts rakstā.

Lietuvu no rietumiem cieši noslēdz „dzelzs aizkars", kas stiepjas gar jauno, Potsdamā noteikto, krievu-poļu robežu. Turpretim austrumu virzienā ar vajadzīgajiem dokumentiem var ceļot bez kavēkļiem, tāpat nav apsargāta robeža starp Lietuvu un Austrumprūsiju. Gar Potsdamas robežu 800 metru uz abām pusēm izvākti iedzīvotāji un 20—50 m attālumā no demarkācijas līnijas radīta 1 metru plata uzarta un nolīdzināta zemes josla, uz kuŗas skaidri redzama katra gājēja pēda. Aiz šīs zemes strēmeles seko 2 metrus augsts dzeloņstiepļu žogs ar elektriskiem trauksmes signāliem. Ik pa 250 metriem gar robežu saceltī sargtorņi ar šaujamlūkām visos virzienos. Zem katra torņa atrodas bunkurs ar sargu suņiem, kuŗus naktīs izlaiž brīvībā. Sargus torņos un bunkuros bieži maina, lai tie nesarastu ar apkārtējiem iedzīvotājiem. Šādam hermētiskam aizkaram [illegible] izlauzties cauri pat veiklajiem [illegible] apstākļu pazinējiem, lai nogādātu uz rietumiem informāciju no boļševiku okupētās Lietuvas.

NL

Sastapšanās ar melnraibām govīm

Mēs atgriezāmies no 3000 km gaŗa brauciena līdz pašiem Rietumvācijas ziemeļiem un atkal atpakaļ līdz Alpu pakājei, un mums jautāja, kas no visa redzētā paticis vislabāk.

Vislabāk bija patikušas govis.

Tiem, kas jau gadiem dzīvojuši Bavārijas dienvidos un tur redzējuši tikai kalnu kazām līdzīgās strupās, violeti brūnganās Algeijas goteles vai pie rungu sitieniem pa purnu pieradinātos, novārdzinātos švābu jūga lopus, varbūt būs saprotams, ka ir prieks atkal sastapties ar piena devējām, kas, Erika Adamsona vārdiem runājot, dodas uz māju pāri pļavām gar druvām kā balti un melni, kā sarkanbrūni un raibi kuģi pa zaļiem ezeriem gar krāšņām salām.

Biju pārsteigts par šo prieku, jo neesmu laucinieks un, atklāti sakot, man arvien bijis drusku bail no lopa ar ragiem. Un tomēr tagad, kad pievakarē izgriezāmies no Rūras apgabala vienlaidu pilsētu un fabriku dūmeņu mudžekļa un dzedra rudens rieta gaismā laidāmies Teutoburgas mežu drūmajos kalnos, bet pēc tam Lineburgas līdzenuma klajumu ainavās, un no visām pusēm uz mums sāka raudzīties platas, majestātiski pašapzinīgas, lepnas melnraibas govis, tad kļuva reizē silti un smeldzīgi skumji, radās sajūta, it kā pēc gaŗas klaiņošanas mēs atkal tuvotos mājām.

Būs gan laikam tiesa, ka vairāk nekā govis šo noskaņu izraisīja visa apkārtne, plaši vēztie pļavu līdzenumi, lauki, kas nav tā kā Bavārijā un Švābijā dalīti ciematu saimnieku šņorēs, tumši akumīgie meži un, par visām lietām, tā ziemeļu zemienes smarža, kas nav vārdiem aprakstāma bet tikai izjūtama, kad bāla migla ceļas no pļavu ciņiem un tiņas sila priežu skujās. Var jau būt, ka visvairāk šo noskaņu raisīja tās pašas sīkās, sulīgās zāles ciņi zemajās ganībās un baltā smilts, kas viz priežu pakājēs, jo tieši zālei un smiltīm, kas, pavirši raugoties, šķiet vienāda visā pasaulē, ir kāda īpaša spēja padarīt ainavu mājīgu vai svešu.

„Palūk," teica mans draugs, kas citādi nebūt nav no sentimentālajiem, „tur aiz tā līkuma tagad varētu iznirt Ādažu baznīca!"

Baznīca neiznira. Iznira viena no neskaitāmajām vācu pilsētiņām, kas kartē tikko apzīmētas ar punktu, bet tomēr slēpj sevī trīs, četras fabrikas. Mēs saskatījāmies un draugs uzmina ciešāk gāzes pedalim. Mēs nebijām mājās, bet Lineburgas klajumā, un tomēr tagad jādomā par to, vai mūsējie, kas sūdzas par sliktākiem dzīves apstākļiem angļu joslā, vismaz vienā ziņā nav labākā vietā — drusku tuvāk pie mājām, ne tik daudz kilometriem mērojot, bet tāpēc, ka cilvēks nedzīvo tikai no kalorijām, bet arī no smaržām un noskaņām. Vismaz govis, kas vakaros platas un pieēdušas iet gar viņu nometņu barakām, ir kaut kā staltāki rāmākas, kaut arī tās visas ir melnraibas un ne brūnas kā bija tur, kur aiz ceļa līkuma patiešām iznirst Ādažu baznīca.

A. Lp.

VĒSTULES REDAKCIJAI

E. Miesnieks, Neištatē

ARĪ TIE IR KAŖA INVALIDI

Atbrīvojot mūsu bij. kaŗavīrus no gūsta, sevišķi Beļģijā, neskatījās uz atbrīvojamā veselības stāvokli, bet atlaišanas dokumentos ierakstīja vesels, darba spējīgs. Patiesībā daudzi atlaistie bija kaŗā cietuši un slimi. Nonākot Vācijā, individuāli dažs ir mēģinājis no vācu iestādēm dabūt invalidu pabalstu, bet bez panākumiem, jo vācu iestādes aizbildinājās, ka lūdzējs no kaŗadienesta atbrīvots kā vesels.

Ja mūsu centrālām iestādēm ir izdevies principā panākt no vācu iestādēm solījumu par invalidu pensiju izmaksu mūsu bij. kaŗavīriem, tad būtu ļoti teicami, ja panāktu arī slimo bij. kaŗavīru atbalstam vācu iestāžu atbalstu. Vairums bij. kaŗavīru, jo sevišķi tbc slimnieki, nav nekas cits, kā kaŗa upuri — invalidi.

Jūlija Lūša

latviešu, vācu un angļu valodu vārdnīcas,

1. daļa (latviski-angliski-vāciskā) vairs nav dabūjama. Sagatavošanā ir šīs daļas 2. paplašināts izdevums (apm. 700 lpp.), kas būs pieskaņots 2. (v-l-a) daļai. Cena DM 10.—.
2. daļa (vāciski-latviski-angliskā), 492 lpp., ir pārdošanā. Cena brošējumā DM 6.—, iesējumā DM 8.—.
3. daļa (angliski-latviski-vāciskā), ar anglisko vārdu izrunu, iznāks nākamā pavasarī, apm. 800 lpp., cena DM 12.—.

Pasūtināt var pilnu komplektu (cena DM 27.—) un atsevišķas daļas. Tiem 1. daļas īpašniekiem, kas vēlētos saņemt šo komplektu ar 1. daļas 2. izdevumu, cena pazemināta uz DM 24.—. Pilna komplekta saņemšanu apgāds garantē vienīgi tiem, kas to jau laikus būs pasūtinājuši.

Izceļotājiem vārdnīcas piesūtīs viņu jaunajās dzīves vietās, kas apgādam jau laikus ar ziņo.

(93) Autora apgāds, (13b) Kempten/Allgäu, Reichlinstr. 26.

Kāpēc Padomju Savienība ieinteresēta palikt Apvienotajās Nācijās

GALVENAIS „PIEDAUZĪBAS AKMENS" — VETO TIESĪBAS

Šī UN sesija varētu beigties vai nu ar izcilām sekmēm, vai arī ar pilnīgu un galīgu neveiksmi, raksta „New York Times", jo lielais austrumu un rietumu konflikts sasniedzis tādu intensitāti, ka faktiski dominē jebkurā jautājumā, ar ko būs darīšana 58 nāciju pārstāvjiem Parīzē. Kur vien privāti sapulcējas sesijas delegāti, visur dzird pārspriežam jautājumu — ko darīs Padomju Savienība, ja to visos jautājumos izbalsos, kā tas noticis iepriekšējās UN kopsapulces sesijās: vai krievi aizies no Apvienotajām nācijām, vai paliks tajās.

Pārsvarā ir uzskats, ka Padomju Savienība tomēr vēlēsies arī turpmāk palikt UN locekle, pie kam galvenie iemesli būtu trīs. Pirmkārt, Maskavai izstājoties, šī organizācija izvērstos par pilnīgu pretpadomju alianci; otrkārt, paliekot UN, Padomju Savienība saglabā izdevīgas pozīcijas, lai drošības, fiducīrās pārvaldes un saimniecības un sociālā padomē pretotos ASV vai citu rietumu demokratiju projektiem; treškārt, minētās padomes un UN kopsapulce ir neatsverams forums padomju delegātu propagandas runām.

Daļa delegātu tomēr domā, ka gadījumā, ja visus padomju priekšlikumus izbalsotu un Kremlis negūtu nevienu svarīgu uzvaru, Padomju Savienība varētu arī nolemt, ka tai vairs neatmaksājas darboties līdzi UN. Ja arī Vācijas jautājums nonāktu UN priekšā, jebkāda kopsapulces rezolūcija nebūtu saistīga nevienai pusei, tomēr apspriežu morālā un propagandas nozīme būtu milzīga. Ja Vācijas jautājumu Parīzē neskartu, sesija varētu beigt darbu līdz decembrim, bet pretējā gadījumā sagaidāms, ka sapulcei pēc Ziemsvētku brīvdienām būtu atkal jāsanāk janvārī.

Sesijai būs arī jāizlemj, vai tā sauktā „mazā kopsapulce", kas pastāv tikai kopš viena gada un kur veto tiesību nav, pārvēršama par pastāvīgu pasākumu. Sešas padomju bloka valstis līdz šim galīgi atteikušās tajā darboties līdzi. „Mazā asambleja", kurā piedalās pa vienam delegātam no katras UN valsts, savā laikā pret padomju opozīciju, nolēma uzdot UN Korejas komisijai sarīkot vēlēšanas amerikāņu okupētajā Dienvidkorejā. Otrs svarīgs „mazās asamblejas" pasākums skar piecu lielvalstu veto tiesības: tā nolēmusi ierosināt UN chartas grozījumu, atceļot piecu „lielo" veto tiesības pavisam. Ja kopsapulce šo ierosinājumu pieņemtu, pretēji ieinteresēto lielvalstu gribai, tas sevišķi nepanesami būtu Padomju Savienībai un varētu būt par iemeslu tās aiziešanai no UN.

NYT

Padomju Savienībai jāzin, ka tā uzņemas šausmīgu atbildību

(Turpinājums no 1. lpp.)

teiksimies no saviem principiem un tirgosimies ar citu tautu tiesībām."

Tāpat kā iepriekšējās dienas Bevina runa apakšnamā, tā Maršala deklarācija Apvienotajās nācijās guvusi plašu atbalsi visā pasaulē. Vairāki UN locekļi tūdaļ izteica ASV ārlietu ministram atzinību un savu valdību vārdā solīja atbalstīt viņa priekšlikumus. Vienīgi Polijas ārlietu ministrs Modzeļevskis [illegible] asus vārdus kā par Maršala deklarāciju, tā par rietumu saimniecības politiku Vācijā. Gaisa tilts, pēc Modzeļevska apgalvojumiem, esot tikai illuzorisks, un rietumu demokratijas vēloties padarīt Vāciju par „kara kūdītāja vasaļvalsti". Komentējot Maršala runu, Amerikas balss pasvītroja, ka ASV ārlietu ministrs nepārprotami pateicis Maskavai, ka kardinālajos jautājumos nebūs nekādas piekāpšanās, jo „amerikāņi nekad neies uz Minchenu". Ja krievi tomēr nodomājuši rīkoties citādi, tad viņiem jāzina, ka tie uzņemas „šausmīgo" atbildību par miera apdraudēšanu.

Pēc Maršala runas, Apvienoto nāciju galvenā komisija pieņēma darba kārtību, kurā ietilpst 65 jautājumi. Neraugoties uz Padomju Savienības iebildumiem, tomēr apspriedīs Korejas problēmu, veto tiesības, uzklausīs Balkānu komisijas ziņojumu un apspriedīs jaunu valstu uzņemšanu UN. No Vašingtonas saņemta informācija, ka jaunnedēļ Parīzē ieradīsies „Zaļās internacionāles" (Austrumeiropas valstu zemnieku partiju ūnijas) priekšsēdis Mikolaičiks un ģenerālsekretārs Dimitrovs, lai iesniegtu UN memorandu par komūnistu vardarbību.

BBC

„BERLĪNE MUMS JĀIZTUR"

(Turpinājums no 1. lpp.)

var organizēt savus spēkus tā, ka tie atvairīs katru draudu no austrumiem.

Atbalsi un atsaucību Bevina runa radījusi arī Savienotajās Valstīs. Vašingtonas politiskās aprindās sevišķi apmierinātas par to, ka Lielbritanija atbalsta grāfa Bernadota ieteikumus Palestinas jautājumā. Šāda nostāja nokārtošot vienīgās domstarpības, kas līdz šim pastāvējušas ASV un Anglijas starpā. Dabīgi, ka arī vācu aprindās ar gandarījumu uzņēmušas Bevina solījumu neatstāt Berlini un vajadzības gadījumā arī turpmāk to apgādāt gaisa ceļā.

BBC

Džons Smiss zaudē samaņu

Gadās, ka cilvēki saslimst. Saslimis arī Lielbritanijas pavalstnieks Džons Smiss. Ne sevišķi nopietni, bet, kā dakteri mēdz būt, ar sirdi. Ārsts ieteicis slimnīcu un pēc tam [illegible]. Ar šo brīdi sākās Džona Smisa interesantā dzīve: būdams attapīgs cilvēks, viņš izgudroja pavisam vienkāršu metodi. Tad, kad Viņa majestātes slimnīcās vietas netrūka, Džons Smiss parasti atkrita tramvajā. „Ai, mana mugura!" pēkšņi atskanēja sauciens, un pārsteigtie pasažieri redzēja, kā viņš zaudē samaņu. Tas bija Džons Smiss. Pasaulē līdzjūtīgu cilvēku netrūkst. Arī Džonu Smisu vienmēr kāds nogādāja slimnīcā, jo samaņas zaudēšana allaž notika dziedniecības iestāžu tuvumā.

Tā Džons Smiss „slimoja" 20 gadu no vietas visās Lielbritanijas malās. Slimnīcā viņu parasti pabaroja, ja vajadzēja izguldināja un apkopa. Džons Smiss pēc tam slepeni aizšmauca un „slimošanu" turpināja citā slimnīcā. Viņš bija sīki izpētījis Lielbritanijas slimnīcu atrašanās vietas, ēdienu reizes, tramvaju līnijas, kas [illegible]. Pēc 20 gadiem Džons Smiss pārcēlās uz Londonu. Bet te viņam [illegible]: aiz pārskatīšanās tas „saslima" divreiz vienas slimnīcas priekšā. Smisa triku atklāja un viņu nodeva tiesai. Tagad viņam vairs nav „jāslimo" — pieciem gadiem viņam nodrošināta pajumte un maize cietumā.

Cilvēki un pasaule

LONDONA VĒL ARVIEN ir lielākā pilsēta pasaulē, jo, amerikāņiem par lielu vilšanos, pēdējās tautas skaitīšanās Nujorkā konstatēti 7.667.000, bet Londonā 8.655.000 iedzīvotāju. Arī iedzīvotāju blīvuma ziņā Londona lielāka [illegible] 1692 uz kv. km, bet Nujorkā „tikai" 912. Londonā plānošanas pārvalde paziņojusi, ka 10 gadu laikā, pēc plašākām saimnieciskām pārbūvēm, [illegible] 13 miljoni [illegible].

TITANIJS ir jauns metalls, ko tagad ASV sāk ražot plašā mērogā. Tas ir uz pusi vieglāks par tēraudu, tikai nepilnas divas reizes smagāks par aluminiju, bet stipruma ziņā līdzīgs augstvērtīgam tēraudam. Jaunajam metallam [illegible].

PORCELĀNA TURBĪNU LĀPSTAS izmēģina amerikāņu rūpniecības standartu birojs, [illegible] ka ugunsdrošais porcelāns var [illegible] augstākas temperatūras [illegible] turbīnu, lietderības koeficients [illegible].

SKURSTEŅSLAUĶIM PIE STAĻINA TIKT NEBŪS VIEGLI

Notinghemas skursteņslaucis Arturs Kertiss, kas apņēmies doties uz Maskavu pie Staļina, pēc pirmā starta uz Londonu atgriezies savā pilsētā. Viņš AP pārstāvim paskaidrojis, ka Londonā uzmeklējis padomju konsulu un lūdzis vīzu. Konsuls ieteicis nākt „kontaktā ar Maskavu" un neredzot nekāda iemesla, kādēļ Kertisam nebūtu atļauju iebraukt Padomju Savienībā. „Konsuls ieteica man doties mājās un mierīgi gaidīt, līdz vīza pienāks," izteicies Kertiss.

Angļu skursteņslaucis, kā jau zināms, nolēmis apciemot Staļinu, lai pats būdams „vienkāršs darba cilvēks" sarunātos ar Staļinu „ko prāti vienkārši" par problēmām, ar kurām netiek galā „lielie diplomāti". Tagad Kertiss sēdēs Notinghemā un gaidīs vīzu. „Kaut tikai vi[illegible] neiznāktu gaidīt pārāk ilgi..."

NYHT

Grāfu Bernadotu apbedīs Stokholmas Ziemeļu kapsētā

Rīt Stokholmas Ziemeļu kapsētā apbedīs Palestīnā nogalināto grāfu Bernadotu. Līdz bēru dienai grāfa mirstīgās atliekas atrodas viņa mājā Stokholmas priekšpilsētā. Sēru dievkalpojums notiks Gustava Vāzas baznīcā. Pēc tā grāfu Bernadotu kremātizēs. Ziemeļu kapsētā jau atdusas grāfa divi dēli, māte un māsa.

Franču pulkvedi Sero apbedīja ceturtdien Epinālā. Bērēs piedalījās valdības pārstāvji, zviedru konsuls un nelaiķa tuvinieki un draugi.

BB

Likvidē pēdējos kavēkļus sociālistu un komūnistu apvienošanai Polijā

Pēc četru dienu ilgām sīvām debatēm Polijas sociālistu partijas konferencē, ceturtdien kļuva zināms, ka no amatiem atteikušies 15 partijas vadītāji darbinieki, to vidū partijas valdes un padomes locekļi un agrākais ministru prezidents Osubka-Moravskis. BBC diplomātiskais korespondents izsakās, ka šo sociālistu vadoņu atteikšanās, domājams, notikusi zem liela partijas kreisā spārna spiediena. Šīs „tīrīšanas" uzskatāmas par sagatavošanos uz sociālistu partijas apvienošanu ar komūnistiem. Pēc tam, kad šī gada martā paziņoja lēmumu par abu partiju paredzamo apvienošanos, komūnistu taktika bijusi — novilcināt šo procesu tik ilgi, līdz sociālistu kreisais spārns būs galīgi ticis galā ar opozicionāriem labā novirziena elementiem.

Līdztekus „tīrīšanām", pie ikdienišķās informācijas no zemēm aiz „dzelzs aizkara" pieder regulāri atklājamās „sazvērestības", „sabotāžas" un „spiegošanas". Ceturtdien no Prāgas ziņoja, ka drošības dienests apcietinājis 30 personas, kas kādas rietumu valsts uzdevumā esot organizējušas spiegu tīklu Rietumvācijā. Nāves sods pakarot piespriests čechu ģenerālštāba pulkvedim Dilekam, kas ar sava radinieka starpniecību Prāgā nodevis kādam angļu izlūkošanas dienesta pārstāvim svarīgus dokumentus.

Čechoslovakijas jaunatnes laikraksts „Mlada Fronta" paredz antisemītisma propagandas pieaugšanu valstī. Palielinoties spiedienam pret buržuaziskās reakcijas atliekām Čechoslovakijā, reakcionāri aģitātori cenšoties radīt mazāk progresīvajā tautas daļā pretžīdisku noskaņojumu. Tie arī bijuši vainīgi nesenu pretžīdu ekscesu iedvesmošanā Slovakijā.

Turpinot Čechoslovakijas un Polijas saimniecības saskaņošanu, paredzēta arī sakaru dienesta ciešāka koordinēšana, ziņo AP. Plānots tiešs sakaru tīkls starp Prāgu un Štetīni, kur Čechoslovakijai ierādīta brīvosta. Bez tam paredzēts plašs kopīgs sakaru tīkls Silēzijas-Morāvijas baseinā un tieša kābeļa ierīkošana starp Varšavu un Prāgu.

Par jaunām apcietināšanām ziņo no Ungārijas. Politiskā policija apcietinājusi Ungāru-amerikāņu naftas sabiedrības priekšsēdi un viņa vietnieku, kas ir ASV pavalstnieki, kā arī četrus sabiedrības darbiniekus — Ungārijas pilsoņus. Apcietinātie esot vainojami rūpniecības sabotāžā politisku iemeslu dēļ.

BBC, BB, NYHT, AZ

Lielbritanija un Austrālija pastiprina aizsardzības rezerves

(Turpinājums no 1. lpp.)

tiskas reālitātes. Kamēr līdz šim rietumnieku bruņoto spēku vadībai Rietumvācijā nebijis nekādu koordinētu plānu, šis trūkums tagad vismaz daļēji esot novērsts. Joslu komandieru atsevišķie plāni ietilpināti plašākā kopējā plānā.

Ja tuvākā nākotnē notiktu padomju iebrukums Rietumeiropā, kas gan neesot ticams, norāda „New York Times" līdzstrādnieks Hansons Baldvins, tad Rietumeiropas pašreizējā militārā vājuma un amerikāņu ierobežoto sauszemes spēku dēļ būtu grūti domāt par stingrāku atsperšanos ziemeļos no Pirenejiem. Rietumeiropas pamešana nozīmētu, ka tā agri vai vēlu no jauna jāiekaro, kam atkal vajadzīgi stipri sauszemes spēki. Ievērojot šo faktu, kā arī Lamanša kanāļa ostu stratēģisko svarīgumu, rietumu ūnija varētu domāt arī par tādu kaŗa sākuma stratēģiju, kas dibinātos uz Reinas līnijas aizstāvēšanu.

Tālāk Baldvins uzskaita pašreiz rietumu rīcībā esošos spēkus: ASV, Anglijai un Francijai tuvu pie 250.000 vīru Rietumvācijā, no kuriem gan tikai mazākā daļa ir kaujas vienībās; nelielas, bet labi apmācītas un apbruņotas beļģu un holandiešu daļas; divas trīs pietiekami labi apgādātas un dažas vājākas franču divīzijas un viena vai divas britu divīzijas Anglijā. Tā visa ir par maz, bet vēl varētu pieskaitīt nelielas stratēģiskas sauszemes rezerves ASV, kas pēc viena obligātā kaŗa dienesta gada būs jūtami lielākas, spēcīgo angļu un amerikāņu gaisa floti un lielo pārsvaru uz jūras. Bet lai, ar visu pārākumu gaisā, noturētu Reinas līniju, vajadzīgas vismaz 45 ļoti kustīgas divīzijas, un tas nav sasniedzams ātrāk kā dažos gados. Visi šie spēki laikam būtu jāsakomplektē Rietumeiropai, vispirmā kārtā Francijai un Anglijai. bet līdz to noorganizēšanai ASV varbūt varētu nosūtīt uz Eiropu papildspēkus.

Dažādajās konferencēs Londonā, cik spriežams no angļu preses, daudz laika aizņēmis jautājums par šo Rietumeiropas aizsardzības spēku kopējo vadību. Angļi vēlas dot no savas puses feldmaršalu Montgomeriju, franči ieteic franču komandieri, bet viņiem atgādināts, ka tagad ir nevis 1914., bet 1948. g. Amerikāņi domā, ka vismaz miera laikā un kaŗa sākuma posmā komandēšanas jautājums būtu jāizšķir angļiem un frančiem. Tomēr amerikāņi par piemērotāku komandieri nekā Montgomeriju uzskatot tagadējo Kanādas ģenerālgubernātoru feldmaršalu Aleksandru, kas gan pārtraucis sakarus ar armiju.

Ļoti sāpīgs Rietumeiropas militārai ūnijai ir apbruņojuma jautājums. Frančiem ļoti vajaga modernu tanku, lidmašīnu, automobiļu, smagās un vidējās artilerijas. Anglija varētu piegādāt vieglākos ieročus, bet ASV artileriju, turpretim jaunu tanku, lidmašīnu un citu modernāko ieroču arī amerikāņiem nav lieku. Lai plašākā mērogā varētu apbruņot Rietumeiropas aizsardzības spēkus, pēc Baldvina domām, būtu nepieciešams nākošajā ASV kongresa sesijā pieņemt jaunu aizdošanas un nomas likumu.

BBC, NYT

DAŽOS VĀRDOS

Ceturtdien Epinālā apbedīja pulkvedi Sero, ko Palestīnā nogalināja kopā ar grāfu Bernadotu.

Nekavējoties atsaukt no Bukarestas Turcijas militāro un aviācijas atašeju, pieprasījusi Rumānijas valdība, jo šo personu klātiene Rumānijā esot nevēlama.

Patvēruma tiesības ASV sev un ģimenei lūdzis Polijas militārais atašejs Vašingtonā ģenerālleitnants Modzeļevskis, kas atteicies paklausīt savas valdības rīkojumam atgriezties Varšavā. Poļu armija, kā viņš izteicies, pārvēršoties par pilnīgu Maskavas instrumentu.

Ungāru policija trešdien aizturējusi vilcienu, kurā no Čechoslovakijas dzimtenē atgriezās dienvidslavu mācekļi; viņu dēļ starp Prāgu un Belgradi notika notu apmaiņa.

Izsaukt Markosu uz Parīzi paskaidrojumu došanai UN, prasa franču komūnistu „L'Humanité". Dienvidslavu ziņu aģentūra izplata Markosa paziņojumu, ka viņa spēki pārgājuši Kalamasas upi un sākuši jaunu ofensīvu pret Atēnu valdības kaŗaspēku.

Ofensīvu pret komūnistu dumpiniekiem sākusi Indonēzijas republikāniskā armija.

Pateicību Maskavai par solījumu izvākt savu kaŗaspēku no Ziemeļkorejas izteikusi turienes „tautas valdība". Dienvidkorejas pārstāvis Vašingtonā apzīmējis Maskavas manevru par mēģinājumu radīt pilsoņu kaŗu, jo krievu apmācītā ziemeļkoreāņu armija paredzot pēc krievu aiziešanas okupēt visu Koreju.

No 391 līdz 5352 reichsmarkām uz iedzīvotāju pieauguši Vācijas valsts parādi nacistu valdīšanas laikā; parādu kopsumma pieaugusi no 11,4 līdz 368 miljardiem.

Notiesātajiem 5 Berlīnes demonstrantiem krievu militārā tiesa samazinājusi sodu no 25 uz 8, 4, 3 un 1 gadu piespiedu darbu nometnē, pie kam jaunākajam sods nosacīti atlaists. Sprieduma revīzija motīvēta ar to, ka demonstranti bijuši Berlīnes pārvaldes amatpersonu runu „sakūdīti".

Pārtraukt gatavošanos pašvaldības vēlēšanām pavēlējusi Berlīnes krievu komandantūra. Ja krievi savā sektorā vēlēšanas aizliegtu vai kavētu, apsvērta iespēja dot iedzīvotājiem izdevību nobalsot rietumu sektoros.

10 kg smagas pasta pakas, sākot ar 1. oktobri, atkal atļautas starptautiskajā pasta satiksmē. Sūtījumi pieļauti uz visām valstīm, atskaitot Japānu.

Savu nostāju pret krievu prasību atvilkt no Korejas arī amerikāņu kaŗaspēku, ASV valdība paziņos tikai pēc tam, kad UN būs apspriedusi savas Korejas komisijas ziņojumu. Maskavas paziņojumu par savas armijas izvākšanu no Ziemeļkorejas līdz gada beigām Vašingtonā uzskata par politisku manevru brīdī, kad Korejas jautājums apspriežams UN.

Pulkveža pakāpe par kartupeļu vaboļu apkaŗošanu

Ir paruna, ka muļķus pat baznīcā per. Šoreiz tomēr muļķība un „intelligences trūkums" palīdzēja kādreizējam Hitlera šefadjutantam, SA obergrupenfīreram Vilhelmam Brikneram tikt ārā no koncentrācijas nometnes. Brikneru tiesāja Garmišā-Partenkirchenā. Ievērojot viņa agrāko augsto stāvokli, prokurors ierosināja ieskaitīt Brikneru galveno vainīgo pakāpē. Bet tiesas gaitā pierādījās, ka viņa galvenais uzdevums bija katru dienu atvērt Hitlera pastu, pārzināt viņa automobiļus un organizēt „vadoņa" ceļojumus.

Sevišķi varonīgs Brikners nekad nav bijis. Kad Hitlers rīkoja savu slaveno gājienu Minchenē un atskanēja pirmie šāvieni, vēlākais SA obergrupenfīrers steigšus meklēja glābiņu aiz kādas aptiekas durvīm. [illegible] kaŗa gadā Hitlers viņu atlaida. „[illegible] jūs pēc tam darījāt?" apsūdzētajam jautā tiesas priekšsēdis. „Es iestājos armijā un pildīju tur savu pienākumu," atbild Brikners. Izrādās, ka Hitlera šefadjutants „pildījis pienākumu" nevis frontē, bet Francijā. Dižonas apriņķī. „Bet kādi tad īsti jūsu pienākumi tur bija?" „Man bija jāapkaro kartupeļu vaboles," rezignēti atbild Brikners. Par to viņš saņēmis pirmās šķiras kaŗa nopelnu krustu ar šķēpiem un pulkveža dienesta pakāpi.

Brikners bijis arī reichstāga deputāts un krietns vīna dzērājs. „Die Neue Zeitung" pārstāvim viņš paskaidrojis: „Vai jūs domājat, ka Bādenes zemnieki mani būtu ievēlējuši, ja es nebūtu dūšīgi dzēris viņu vīnu?"

NZ

EIROPĀ ŠOGAD LABA RAŽA, BET GAĻAS BŪS MAZ

Eiropas valstīm, neieskaitot Padomju Savienību, līdz nākošā gada rudenim pārtikas apgāde būs uzlabojusies tik tālu, ka to rīcībā būs jau caurmērā 95% no vairuma, ko tās importēja priekš kaŗa. Tomēr gaļas tirgus joprojām būs nepietiekams. Tā paskaidrojis starptautiskās pārtikas organizācijas pārstāvis.

Raža Eiropā šogad būšot labāka nekā cerēts, kaut arī Portugali, Spāniju un Bulgāriju piemeklējuši sausuma periodi, bet Anglijas, Holandes un Šveices lauksaimniecība cietusi no pārmērīga lietus. Labības raža Eiropā šogad būšot par 37% lielāka nekā pagājušajā gadā.

St

Divas sporta sensācijas ASV

ASV šīgada tenisa meistarsacīkstes Forestā Hilā otrdien beidzās ar visnegaidītāko sensāciju. Vienspēlē vīriešiem uzvarēja 19 g. v. kalifornietis Ričards Gonzails, kas finālā pārspēja dienvidamerikāni Ēriku Stergesu 6—2, 6—3, 14—12. Pusfinālā jaunais meistars pieveica Eiropas labāko tenisistu čechu Jaroslavu Drobniju 8—10, 11—9, 6—0. Drobnijs pirms tam tika galā ar šīgada Vimbledonas sacīkšu uzvarētāju Bobu Falkenbergu (ASV) 8—6, 6—3.

Otru sensāciju amerikāņi piedzīvoja naktī no otrdienas uz trešdienu Nujorkas Ruzvelta stadionā, kad 32 g. v. francūzis Marsels Serdāns uzvarēja amerikāni Toniju Zailu un izcīnīja pasaules meistartitulu boksā vidējā svarā. Apmēram 3 sekundes pirms 11. gājiena beigām līdzšinējais pasaules čempions Zails saņēma tik spēcīgus trāpījumus, ka sekundanti viņu ienesa ringa stūrī. Nākamajā gājienā Zails nespēja vairs piecelties no savas vietas, un tiesneši pasludināja Serdāna knock-out uzvaru. Šo cīņu ar vislielāko interesi gaidīja jau mēnešiem. Serdāns tagad guvis tādu pašu slavu, kāda savā laikā bija viņa lielajiem tautiešiem Žoržam Karpantjē un Marselam Tilam.

LATVIEŠU VIEGLATLĒTI STARTĒ VĀCU SACĪKSTĒS NIRNBERGĀ

Valkas nometnes vieglatlēti vācu biedrību meistarsacīkstēs 18. un 19. sept. aizstāvēja 1. FC. Nürnberg krāsas un guva labas sekmes. Kazimirs Upenieks, sacenšoties ar visiem labākiem Nirnbergas un Erlangenas vācu atlētiem, uzvarēja 800 m (2:06,0 min.) un ieguva 2. vietu 1500 m skrējienā (4:23,0 min.). A. Rāvis bija trešais šķēpa mešanā (45,07 m), bet A. Pāvuliņš ceturtais lodē (11,75 m) un diskā (32,34 m). Piecu biedrību konkurencē ar 18.298,58 p. uzvarēja 1. FC. Nürnberg. Sieviešu sacensībās Velta Bebre skrēja 1. FC. Nürnberg 4×100 m stafetes vienībā, kurā bija arī šīs distances pasaules rekorda (46,4 sek.) īpašniece Marija Dolingere-Hendrikss. Vienība izcīnīja 1. vietu (33,5 sek.). Disku Bebre meta 32,15 m un ieguva 2. v. aiz Vācijas 1948. g. meistares Himmeres. Visi šie panākumi izrādījās laba reprezentācija latviešu vieglatlētikas sportam.

A. Līrums

Uz Kanādu no Buchachas transitnometnes pagājušā nedēļā aizbrauca vieglatlēts E. Poltraks ar ģimeni, basketbolists Alfr. Miezītis un bij. LSB vieglatlēts J. Grebzde ar ģimeni.

MOCĪBU KĀPNĒS

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA A. BĒRZIŅA ATMIŅAS

*

Pēc apcietināšanas Berlīnē, Gestapo ministru A. Bērziņu iesloga koncentrācijas nometnē Zachsenhauzenā.

*

XXV

Pirmdienā sākās pirmā īstā darba diena. Celšanās, gultas taisīšana, nomazgāšanās, brokastis. Šiem darbiem rezervētas pusotras stundas. Ceturksni pēc pieciem jānostājas rīta pārbaudei. Pus sešos sākās darbs. Izolācijas barakas un soda rotas ieslodzīto „darbs“ nebija komplicēts: tikai stāvēšana miera stāvoklī. Kad SS vīrs aizgāja, varēja drusku sakustēties, pat sarunāties pa labi un kreisi. Bet kad jūlija saule pakāpās pāri baraku jumtiem un mums ar sejām vajadzēja griezties saulei līdzi, stāvēšana ar katru stundu kļuva nepanesamāka. Barakām ieslēgtajā laukumā netika iekšā neviena vēja pūsma, gaiss bija karsts kā cepeškrāsnī. Mocīja arī slāpes. Kaut gan turpat blakus atradās ūdens vads, no kura ņēma ūdeni puķu dobju laistīšanai, neviens „nodarbinātais“ nedrīkstēja ūdenim pieskarties.

Puķes! Jā, puķes arī te ziedēja. Dobēs un skaistos veidojumos zālainu laukumiņu vidū. No agra pavasara līdz vēlam rudenim tās kopa īpaša dārznieku komanda. Bet tās nebija domātas apcietinātajiem. Puķēm bija cits uzdevums — ar savu krāšņumu tām vajadzēja ietekmēt oficiālos nometnes apmeklētājus, ka Vācijas koncentrācijas nometnes nebūt nav necilvēcīgas cilvēku mocīšanas un iznīcināšanas vietas, bet humāni iestādījumi. Pat puķes te izkalpināja netaisnības, moku un nāvēšanas maskēšanai!

Pirmai dienai sekoja gluži tāda pati otra un trešā diena. Saules svelmē sejai lobījās nost āda. Kas neuzmanīgi vakarā seju mazgāja, tam āda nogāja pavisam. Jēlās vietas nākamajā dienā saulē sakalta, jēlumi plaisāja un asiņoja, blakus visam citam arī tādā veidā sagādājot ciešanas. Nekur nevarēja dabūt nedz eļļu, nedz vazelīnu sarepējušās ādas iezlešanai. Cietušie izlīdzējās ar nelielo margarīna devu. Dažus tomēr ar augstu temperātūru vajadzēja ievietot slimnīcā.

Vienam otram no stāvētājiem palaimējās izkļūt sevišķā grupā, kuras uzdevums bija izmēģināt jauna parauga armijas zābakus. Lielajā pārbaudes laukumā nometnes vadība bija ierīkojusi piemērotus „apstākļus“ — irdenas smiltis, akmens šķembas, dubļu peļķes. Zābaku izmēģinātājiem vajadzēja pārmaiņus skriešus un soļos riņķot ap laukumu divpadsmit stundas un 30 minūtes dienā. Daži no soda rotas tādā veidā jau bija nostaigājuši pāri par 2000 km. Un tomēr šī iešana bija vieglāka kā stāvēšana.

Turējos vēl vienmēr blakus cinkografam-berlīnietim. Kaut gan komūnists, viņš neļaunojās par maniem pretkomūnistiskajiem uzskatiem. Bieži stāstīja par laimīgām dienām, kad ar motociklu kopā ar līgavu brīvdienās izbraukuši visas skaistākās vietas Berlīnes apkārtnē. Kaut gan jau aizgājuši vairāk kā astoņi gadi, līgava vēl gaidot to pārnākam. Viņš arī neslēpa, ka, ja reiz tiktu brīvībā, tad mestu politiku pie malas. No komūnisma kā pasaules aplaimošanas idejas viņš bija izaudzis laukā, kaut aiz nometnes dzīves aprēķiniem ar komūnistiem uzturēja draudzīgas attieksmes.

Mīņājoties no vienas kājas uz otru un meklējot debess pamalē kādu mākonīti, kas kaut uz brītiņu pasargātu no saules svelmes, minūtes vilkās nepasakāmi gausi.

„Neraugies tik bieži uz pulksteņi,“ mācīja blakus stāvētājs, ievērodams, ka bieži raugos uz torņa pulksteni. „Jo vairāk raudzīsies, jo vairāk tevi mocīs nepacietība. Labāk pastāsti kaut ko par savu dzimteni un agrāko dzīvi. Vienalga par ko, ko vismīļāk atceries. Tad uz laiku aizmirsīsi savu posta stāvokli. Tikai neko nestāsti par ēdieniem. Tas veltīgi sakairinās.“

Pēc divām nedēļām no izolācijas barakas nokļuvu lielajā nometnē. Antons uzdāvināja auklā kaklā nēsājamu maciņu un 5 markas. Arī trauciņu ar marmelādi un puskukulīti maizes iedeva līdzi.

„Strādā vairāk ar acīm, kā ar rokām. Ar to maizes gabaliņu un biešu lapu zupu neviens nevar ilgi izturēt. Vai tu pūlēsies jeb nē, ar to nebūsi nevienam labāks. Bet acis turi vaļā un ja kāds SS vīrs tuvumā, tad, protams, ne stāvēt, ne apkārt skatīties nedrīkst.“

Pateicos viņam sirsnīgi par padomu un draudzību.

„Vai esi kādreiz domājis, vai kādam vaicājis, kāpēc atrodos koncentrācijas nometnē?“ Antons vēl noprasīja.

„Nē, tam tak nav nozīmes. Zinu, ka tev laba sirds. Tu visu laiku esi bijis pret mani draudzīgs un ar to man šinīs apstākļos pietiek.“

Pirms sadalīšanas pa blokiem lielajā nometnē, mūs apskatīja darba dienesta vadītājs oberšarfīrers, saukts Dzelzs Gustavs, par kuru stāstīja briesmu lietas. Personīgi esot nobendējis simtiem cilvēku tikai savas izklaidēšanās dēļ.

Pienācis mūsu ierindai, ne vārda neteicis, viņš iespēra dažiem ar kāju, tad visus izlamāja un beidzot apvaicājās, vai nav kāds būvinženieris. Tāda nebija. Varējām iet.

Īstie darbā iedalītāji bija nometnes vecākais un darba dienesta vecākais, abi, kā to jau Antons iepriekš brīdināja, veci komūnistu funkcionāri. Cik liela vara bija šo cilvēku rokās, par to dabūju drīz vien pārliecināties. Berlīnes cinkografs, kā vecs partijas biedrs, nokļuva vistu un trušu barotāju komandā, kas apkopa nometnes administrācijas sīkos lopiņus, mani norīkoja pie dēļu un planku nešanas.

Nu sākās grūtas dienas. Smagā nasta neģēdzīgi griezās plecā. Tikai ar vislielāko gribas spēku varēju sevi piespiest nenomest kravu. Bet priekšstrādnieks — komūnists, centās gan vārdiem, gan darbiem parādīt savu varu. Arī uzturs — 300 grami maizes un pusotra litra viras dienā — nevarēja atdot darbā patērēto enerģiju. Cilvēki pamazām sadila.

Tajā pašā grupā strādāja arī kāds milzīga auguma vienrocis — Matrosovs no Rīgas. Kaut gan krievs, viņš pavisam brīvi runāja latviski un, kā vairums liela auguma cilvēku, bija labsirdīgs. Arī kā vienas zemes bērnus mūs saistīja zināma tuvība. Bez tam es viņam atdevu savas viras paliekas, ja kādu reizi visu neizstrēbu. Redzēdams, ka man klājas ļoti grūti, vienu vakaru pēc darba viņš uzsāka sarunu.

„Tev taču ir dažas markas naudas. Smēķēt arī tu nesmēķē, bet savas cigaretes izdāvā tiem, kas lūdz un diedelē. Tu taču varētu tās izmantot daudz lietderīgāk. Cigaretei te ir liela vērtība.“

„Kā tu to domā?“

„Prasa kā zīdainis! Priekšstrādnieka uzpirkšanai. Citādi viņš pāris nedēļās salauzīs tev kaulus.“

Pie apcietināšanas man bija 80 markas. No tām ik nedēļas varēju saņemt kantīnes vajadzībām 15 markas. Dažas markas nedēļā izdevu piepērkot klāt ko ēšanai, bet vairums marku palika pāri. Ārpus kantīnes dažas reizes kriminālistu barakā pie kāda Šneidera, arī agrākā Latvijas pavalstnieka, vēl varēja nopirkt pa šķēlei maizes. Šneiders Latvijā bija notiesāts par dedzināšanu Madonas apriņķī, bija repatriējies no cietuma uz Vāciju, cerībās tikt brīvībā, bet brīvības vietā nokļuvis koncentrācijas nometnē. Nu viņš ar skumjām atcerējās labās dienas Latvijas cietumā. Pateicu Matrosovam savu „naudas stāvokli“, piebilzdams, ka pats ar priekšstrādnieku, kas pret mani tik ļauns, nevaru runāt.

„Tev tas arī nemaz nav jādara. To visu es nokārtošu. Pasaki tikai, cik tu esi ar mieru šai lietai upurēt?“

Man nebija ne mazākās jēgas, kā „kotējas“ priekšstrādnieka labvēlība, tālab atļāvu Matrosovam pilnu rīcības brīvību. Un vēl tajā pašā vakarā viņš paziņoja, ka vienošanās panākta. Man jāmaksā priekšstrādniekam 2 markas nedēļā un visa cigarešu deva.

Alfreds Bērziņš

*

Turpinājumā lasiet „KĀDA ATKALREDZĒŠANĀS“

Jonass Miesnieks

Cilvēks kauc

(Allegorija)

Migla veļas zemes lejā,
Vai kāds kāju ceļā šaus?
Mēness pamirdz vēju skrejā,
Vai uz pekli moški raus?

Tumsa biezē, aprij taku,
Tumsa tumsu kāri lok.
Mēris pats vai soļo blaku?
Gaisa nav, vai jānosmok.

Kas te ķēmojas, kas biedē?
Kauc kā suns, kā lopiņš bļauj.
Uguns mirdz. Vai tumsu kliedē?
Jeb vai kaklu nostu rauj?

Apkārt tukšums, moškis ceļas,
Mēnesis pat izgaisis;
Kalns vai pāri lejai zveļas?
Taks zem kājām pazudis.

Nolādēts, kas tumsā cērtas?
Vaid kā ūpis, slīcējs sauc?
Klusums mēms. Vai ož pēc vētras?
Ne suns izpērts, — cilvēks kauc.

Pāvils Klāns

ATGRIEŠANĀS

Bija krēsla, kad es atgriezos tur.

Mana sirds nedauzījās, ne arī es pārdzīvoju kādu saviļņojumu kā tas mēdz būt, kad pēc gadiem esi atkal vecā vietā. Es tikai jutos kā tāds, kas pārnāk mājās ļoti vēlu un bez atļaujas tik ilgi kavēties ārpusē. Durvju rokturi plaukstā turēdams, es gribēju paskatīties augšup, vai kāds mani nevēro pa logu. Uz kāpnēm ieklausījos, vai neizdzirdēšu soļus virs galvas, kādu drēbju šalkšanu vai klusu izsaucienu. Es kāpu piesardzīgi, lai pēdu dipieni nenomāktu kādu citu troksni, kas varētu mani pārsteigt.

Bet nams palika dziļā mierā iegrimis.

Es atvēru savas istabas durvis.

Dīvaini, ka mana redze nebija tā, kas pirmā iespraucās pamestajā telpā. Vispirms es dzirdēju durvis. Tās nočīkstēja un palika vaļā, virās karājoties. Šī skaņa līdzinājās tai, kas nāk no burenieka, kad tas trinas gar pāli krastā, vai tai, ko rada divu kopā saaugušu zaru slinkā beršanās gaisā, kad lēnīgs vējš staigā pār mežu galotnēm. Tā it kā tirpa, it kā žāvājās un krekstējā reizē, un tad pēkšņi bija kluss, vēl klusāks kā pirms tam.

Es redzēju savas lietas.

Vispirms tā bija grīdsega, vidū izmīdīta līdz auduma rupjajām, pelēki brūnajām šķiedrām, gar malām vēl ar vīna sarkano bārkstu atliekām. Uz tās krita āra bezkrāsainā, vārgā gaisma, mīksti noguldamās putekļos, kas bija jūtami drīzāk ar ožu kā redzi — tik blīva jau bija sametusies krēsla. Un man likās, ka nedrīkstu tur uzkāpt, lai nesabristu kādu gadu vārīgos slāņus, kas klājušies savā nodabā ar laika tecēšanas vienmērīgo, aklo rūpību, lai gan neviena dzīva acs to nebūtu skatījusi.

Es redzēju plauktu, uz kura nopietnās rindās cita citai cieši blakus mita grāmatas. Tās klusēja, kaut es zinu, ka grāmatām ir sava valoda. Ne tā, ko grāmatas runā pasakās, ne arī šalkšana vai čuksti. Tā ir nedzirdama vibrēšana gaisā, ēnu un gaismas staigāšana, vāja starošana un strāvošana, kāda ir dzīvām būtnēm, ko nezinām un neredzam aiz savas muguras, bet atskatāmies, viņas juzdami telpā. Bet grāmatas klusēja kā beigtas, saspiestas kā zivis kublā, un tomēr turpināja dzīvot — sevī noslēgušās un mēmas kā savādnieks, kam nelaimes gadījums atņēmis mēli. Es sajutu pārmetumu. Tās nelūkojās uz mani, bet, muguras pagriezušas, vērās laukā pa logu — tā, kā es viņas pametu. Taču zvēru, ka toreiz citādi nevarēju. Un visus šos gadus šad un tad esmu domājis par to, kur paliek vārdi, teikumi, domas, kad neviens tās nelasa? Tad viņām vajadzēja būt grūti, nabaga grāmatām. Un nu man bija tā, ka nedrīkstēju tām pieskarties: ja es pieliktu roku — es zinu — kaut kas plīstu, satrūktu, gāztos ar milzīgu troksni — tik saspīlēts bija klusums šai stāvošajā gaisā.

Tad es uzlūkoju lampu, kas vīdēja plaukta pašā augšā un bija piesildījusi daudzus vakarus ar petrolejas rūgto garošanu un dakts smalko sīkšanu metalla galviņā, ar gaismas maigo plūšanu pāri galdam, kas tik ļoti līdzinājās saules peldēšanai piemākušās debesīs. Stikla vēders cauri putekļiem nozibēja vēsi, vairāk vērsdamies uz iekšu kā uz āru, un cilindrs un zaļais kupols kā vecmodīga cepure vīzdegunīga cilvēka galvā lūkojās man pāri un garām. Es nemaz nebiju te, neviens mani nemanīja, ne tējas tase kā citkārt noškinda trauku skapī, kad liku soli uz slieksņa.

Tur vēl bija galds, es to atcerējos platu un skaidru kā atvāztu plaukstu, kā bērna aci, kurā var lūkoties gan Dievs gan cilvēks — ne skropsta nenodrebēs, ne par mirkli nesavilksies šaurāka. Jo tas bija kā dvēsele — ik darbs, ik doma šķita nosēžamies tā šķiedrās, ko nenoklāja ne sega, ne elkoņi, ne papīru klaids — kāds esi, tāds esi: ne māns, ne izlikšanās tevi nepārvērtīs. Bet nu tas likās tāds, kas savas platās pieres grumbās glabāja domas par pagātni. Un pēkšņi es apzinājos, ka mūzeji ir tikpat nesaudzīgi kā zvēru dārzi, kuros iesprosto dzīvi nedzīvas būtnes.

Es paspēru soli. Liels zirneklis, savas garās kājas jocīgi un labsirdīgi cilādams, klusi aiztecēja kaktā. Noskrapstēja grīdas dēlis. Un uz skapja augšas starp papīriem iečabinājās pele, pabāza savu smailo, gludo un visai smalko marķīzes galvu un uzlūkoja mani modrām, spožām un vērīgām acīm.

„Mon Dieu!“ viņa sacīja franciski, „kas tas tāds?“ Un kā cilvēks, kas nevaļīgi steidzas, pagrieza asti un bija prom.

Lūk, arī pele bija cita. Tā, ko es pazinu pirms gadiem, tekāja pa grīdsegu aiz manas muguras un dažreiz pa galdauta kroku uzrāpās līdz palodai un salasīja tur maizes pabiras, juzdamās drošā un zināmā sabiedrībā.

Bet šīs divas būtnes mani neuzjautrināja. Es biju noguris no tālā, ārkārtīgi tālā ceļa. Es novilku segu gultai un atlaidos palagos un spilvenos, tais pašos, kas kopš gadiem vadīja naktis bez gulētāja, bez sapņiem, bez tām kustīgajām domām, kas iziet caur cilvēka galvu no lampas izdzēšanas mirkļa līdz pirmajam miega reibumam. Man šķita, ka audekls sabirzīs putekļos zem mana svara aiz liela vecuma — tik sen tas bija, kad pēdējo reizi gulēju te. Bet palagi bija stingri, tikai auksti, ļoti auksti; man sala, nejauki sala. Es taču nebiju tā atdzisis pa šiem gadiem, ka nespētu tos sasildīt? Un tomēr spilveni saldēja manu kaklu un ausis. Nē, es nespēju piesildīt šo plato migu, es gulēju vaļā acīm un domāju par to, kas šeit noticis. Tagad es zināju, es skaidri zināju, ka kaut kas bija pārvērties, kaut kas vairs nebija kārtībā. Kaut mēs visi bijām tie paši — es, gulta, grāmatas, krēsls.

Es dzirdēju trokšņus, ko nekad agrāk nebiju dzirdējis, tas bija laiks, kas tur gāja, atstādams savas sīkās zīmes, no kurām vajadzēja iznākt mūžībai. Viņš atzīmēja kādu sekundi, ievilkdams mikroskopisku plaisu griestu apmetumā — tikko puscentimetru garu. Es to neredzēju, eš tikai dzirdēju, kā nobira gabaliņš kaļķa, droši vien tik niecīgs un viegls kā ods. Viņš pierakstīja minūtes, nosēdinādams aizvien zemāk vecās durvis, kas šad un tad nokrekstēja savā rāmī. Un ja es būtu atgriezies vēl pēc gada, droši vien, tās vairs nebūtu vērušās. Es stāvētu ārpusē kā tāds, ko tīši nelaiž iekšā, un zinātu, ka man šeit vairs nav ko meklēt.

Aiz loga cēlās vējš un laikam sāka līt. Kādu brīdi es dzirdēju tikai mierīgu, nepārtrauktu šalkšanu, bet tad klusi iegrabinājās rūts. Ar savu vaļīgo apakšējo malu tā piesitās ietvaram, piesitās kā kaut ko jautādama vārgā, raudulīgā balsī un apklusa un klusēja, kā gaidīdama atbildi no kāda. Un piesitās atkal un klusēja atkal un drīz grabinājās bez mitas, stāstīja, vaicāja, atcerējās, prātoja — daudz stundu, kurās mans krēsls, kam nebiju pieskāries, dažreiz iemeta pa vārdam, sausi nostrinkšēdams ar savu pīto salmu atzveltni.

Šī telpa, šīs lietas dzīvoja.

Es gulēja, taisnību sakot, nomocījos vēl dažas stundas. Kad sāka svīst pirmā gaisma, es cēlos un sameklēju savas lietas. Es steidzos, it kā man būtu jānoķer pirmais vilciens. Durvis palika līdz galam vaļā par zīmi, ka esmu aizgājis un nekad vairs neatgriezīšos. Es biju izstumts — šī telpa, šīs lietas, šī bijusī dzīve, kas bija mana dzīve, — tās negribēja mani vairs. Kopš mēs pirms gadiem šķīrāmies, tās bija turpinājušas dzīvot, kā cilvēki un dzīvnieki to dara, arī es. Viss bija pavirzījies uz priekšu — šī istaba ar savām lietām un es. Tikai katrs savā virzienā. Un es atgriezos nepareizā vietā. Ja es gribēju atgūt viņu draudzību, man vajadzēja ieiet pie tā galdnieka, kur pasūtināju šo krēslu, un no jauna likt to pagatavot. Man vajadzēja ieiet tai veikalā, kur pirku savas iedzīves pirmo grāmatu un mājās gultā pie zaļās lampas gaismas to pirmo reizi izlasīt. Man vajadzēja sākt. Un es biju iedomājies turpināt.

Es soļoju ātri un priecājos par dubļiem, kas šķīda ap manām kājām, un akmeņiem, pret kuriem es ne reizi vien apdauzījos — bija vēl tumšs. Es nosvīdu un pēc stundas tīksmi sajutu pirmo nogurumu, kas nāca no pašas dzīves, no paša te un tagad esošā acumirkļa, kam nebija pagātnes, nebija putekļu un viru, kas krekstēja un vaidēja veroties.

Pie krustcelēm es pacēlu roku pirmajam garām braucējam automobilim. Tas, protams, nepieturēja, un es turpināju soļot uz pilsētas pusi, domādams par to, cik dīvaini tas ir, ka šķiršanās sāp tikai pirmo reizi. Un cik dīvaini tas ir, kad kaut kas jāsāk pilnīgi no jauna — kā bērnam, kas tikko mācās staigāt. Kā bērnam ar iesirmu galvu.

Laikmetīgas dejas un — par spīti laikmetam

Tāpat kā pagājušā gadā, arī šoruden amerikāņu joslu apciemojis dejotāju pāris no angļu joslas — Tatjāna Vestene un Eižens Leščevskis, pāris, kas dažā ziņā rādās esam pretstati, bet taisni šie pretstati, laimīgi apvienojušies, sniedz skatītājiem iespējamo aistētiskās baudas dažādību no nopietnā, klasiskā un gracioza līdz burleski komiskajam. Augsburgu abi izvēlējušies par mājvietu varbūt tādēļ, ka pāris nedēļās ik vakarus uzstājās „Oazē“, raibā un tikpat raibai publikai domātā izklaidēšanās programmā . . . Jā, ko tur tik daudz spriedelēt, tas jau šais laikos ļoti saprotami, tāpat kā pārskološanās no dažas cēlas profesijas uz labāk samaksātiem amatiem. Un ja par vieglprātīgu dēvētā dejas mūza Terpsichora var arī tagad pastāvēt, tad viņas nopietnās kollēgas drīzāk kļūs skaudīgas, nekā raidīs pārmetumus par to, ka viņām nav galvā tik daudz, cik vienai māsai kājās.

Pret pārmetumiem Leščevskim ir jauniestudēta pusotru stundu programma, ko šais dienās redz arī Bavārijas latviešu nometņu iemītnieki. Komponists Jānis Kalniņš uz Kanādu aizbraucot atstājis jaunaranžētu mūziku no baleta „Umurkumurs“, kas, par spīti nosaukumam, nav nemaz „umurkumurīga“, bet ar adadžo un variācijām devusi iespēju abiem dejotājiem parādīt klasiskā baleta garu un techniku. Tam pievienojas — kā skumja atmiņa no labākiem laikiem — tā paša komponista valsis no „Lakstīgalas un rozes“. Kādā „Picikato“ atkal atvīdēja Tatjānas Vestenes grāciozitāte. Drigo „Pjero un Pjeretā“ rādījās nezūdīgie, pa jokam greizsirdīgie mūžīgie baleta tēli. Pārējais — spāņu, čigānu un kaukaziešu temperamentīgās raksturdejas.

Mazliet aizkulišu: viena spāniešu kleita Tatjānai Vestenei darināta no astoņu vecu kleitu gabaliem, tāpat kā mūzika — no četriem — varbūt vairāk — gabaliem. Bet kleita ir krāšņa un spāniešu mūzika — nezūdīga! Man atliek tikai apskaust, ka nevaru līdzīgu brīnumu izdarīt ar saviem drāņu gabaliem . . .

Kā allaž, Leščevskis bija arī šai programmā ielicis vienu savu „speciālnumuru“ — deju „Sīkstulis“. Līdzīgi agrāk redzētajam „Futbolistam“ šī ir komiskā žanra atjautības paraugs, nevilus liekot „brīvbiļetniekiem“ iegrūzt roku kabatā, meklējot pēc „Sīkstuļa“ pazaudētā naudas gabala. Bet vakars Hochfeldas nometnē bija labi apmeklēts, un pēc katras dejas pasniegtie ziedi rādīja, ka par sīkstulību var arī pasmieties.

Programmu noskatījās Austrālijas konsuls Vultons un austrāliešu imigrācijas misijas pārējie darbinieki, izsakot atzinību par patīkami pavadīto vakaru un dažas citas patīkamas lietas: par latviešu intelliģenci un māksliniecisko apdāvinātību, kuras gan pieradīsim nepārvērtēt. Austrālijā esot pazīstams krievu balets, bet par tā demonstrētāju tautību bieži esot jāšaubās . . . Leščevska nodomi par izceļošanu pievērsti citam globa sektoram, aptverot zemes no Argentīnas līdz ASV, kas uz kartes rādās mazāks nekā apcerētā programma, bet nav mazāk dažāds.

Kn. L.

Chronika

Iznākusi mēnešraksta Sauksme 5/7 burtnīca: Saturā prof. K. Kundziņa, prof. P. Starca, K. Oša, N. Strunkes, V. Kalves, Andrēja Eglīša, T. Zeltiņa, A. Švābes, P. Ērmaņa, P. Aigara, Karolas Dāles, V. Sniķeres, A. Kaugura, R. Galenieces, I. Skābardas, Ģ. Salnā, K. Zāles, J. Širmaņa, H. Apenāja, T. Daugava, Ž. Kalvas, V. Biļķina, doc. B. Ābera, J. Bičola, O. Sproģeres, Fr. Jansona, prof. S. Kokupaila, prof. A. Taurina, K. Lejasmeijera, L. Ozoliņa uc darbi.

Aleksandra Grīna romāna Zemes atjaunotāji II daļu izdevis apgāds Jaunais Vārds. Ēvalda Dajevska vāka zīmējums.

Herberta Brieža atmiņu kopojums „Dzimtenes mežos“ literārā apdarē ar 18 foto attēliem un zīmējumiem tekstā, iznāks š. g. oktobra sākumā (cena DM 2.50 + DM 0.30 pasta izdev.). Tālākpārdevējiem komisijā 15 proc. atlaide. Pasūtinājumi adresējami H. Briedim: (13a) Hersbruck, DP Lager. (107)

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Virza. 4. Emīrs. 7. Ogule. 8. Lakta. 9. Ibiss. 11. Avoti. 15. Avene. 16. Ēriks. 17. Īdens. 18. Inese. 21. Sīgas. 24. Skats. 25. Zaimi. 26. Imūni. 27. Opals. 28. Skara. 29. Spāre. — Stateniski: 1. Volta. 2. Rakte. 3. Agave. 4. Elitē. 5. Īrisi. 6. Sasas. 10. Tvans. 11. Anīss. 12. Opera. 13. Irsis. 14. Akņas. 18. Iezis. 19. Ētika. 20. Ekipa. 21. Stils. 22. Gauja. 23. Saime.

PIEDĀVĀJU

šādas radio lampas (jaunas) par ļoti zemām cenām: 6Z4, 5Y4, 6K6, VT48, 6K7, 6L7, 6SR7, 6J7, 6J5, 6F8, 34,80. J. Ranka: (13b) Fürstenfeldbruck, Röntgenstr. 6. (104)

Anna Reķe no Rīgas meklē piederīgos. Adr.: 15. Warwick New Rd., Leamington Spa., Great Britain. (100)

„LATVIJAS“ ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai“ (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.